

KLJUČ ZA DOLOČANJE NARAVNIH PRSTI

(brez prsti III. In IV. oddelka in antropogeno spremenjenih tipov)

Navodila za uporabo

- **Ključ je zelo posplošen.** Namenjen je šolski in poljudni rabi za približno določevanje povprečnih tipov prsti slovenske klasifikacije. Za natančnejše in točno določevanje je potrebno več izkušenj, večje število pripomočkov in nenazadnje tudi preverjanje v laboratoriju.
- Potrebno je osnovno znanje geografije prsti in rastlinstva ter splošna geografska razgledanost.
- Izkopan in očiščen mora biti profil prsti, od površja do matične podlage/talne vode.
- Organski, O horizont je upoštevan le pri nerazvitih prsteh.

Navodila za uporabo

- Prepoznavanje lahko opravite tudi z minimalnim naborom terenskih pripomočkov: lopata za izkop, lopatka, indikatorski lističi, 10% HCl, barvni atlas.
- Odgovarjajte na vprašanja in ko (ob pravilnih odgovorih) ne morete več naprej ste prepoznali pravi tip. V primeru, da vas ključ vrne na začetek, na eno od vprašanj niste odgovorili pravilno ali pa so prsti tako specifične (lastnosti preslabo izražene) ali netipične, da si morate pomagati z dodatno literaturo.
- **Podrobnejše ter dodatno besedilo je na voljo na naslednji povezavi:**
 - <http://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.34.8.143-166/1496>

Ali je pokrajina pod očitnim vplivom vode? Gre za lokacijo neposredno ob vodotoku ali na poplavni ravnici, z močvirnim, mokriščnim ali barjanskim videzom? Ali uspeva vodo- ali vlagoljubno rastlinstvo?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

Odgovorili ste NE, vendar se vam v profilu vseeno pojavlja marmorian, lisast ali marogast horizont, ki ni posledica prisotnih skeletnih delcev, ampak kaže na znake redukcije (lise sive barve).

IZJEMA

NE

DA

NE

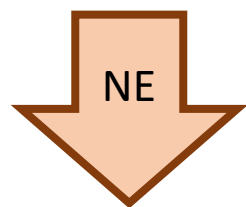
prsti AVTOMORFNEGA oddelka

na začetek

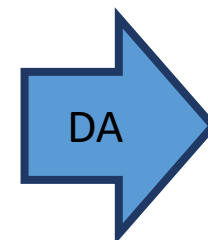
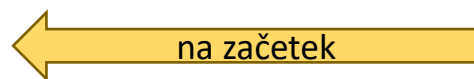
prsti HIDROMORFNEGA oddelka

Ali gre za en sam, slabo razvit horizont, z zelo malo organske snovi?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

razred NERAZVITIH prsti

Ali so prsti izjemno plitve, na trdi matični podlagi, ki v obliki skeleta prevladuje v profilu? Slabo preperela, surova organska snov se pojavlja med skeletom? Rastlinstvo je pionirsko?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NE

NAPREJ

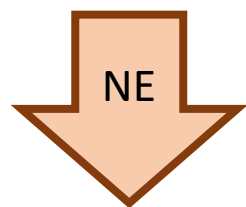
na začetek

DA

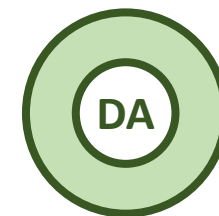
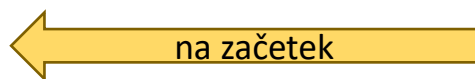
KAMNIŠČE

Ali gre za mehke kamnine z debelejšo plastjo prepreline, ki je bolje preperela z manj skeletnimi delci? Organske snovi je malo.

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

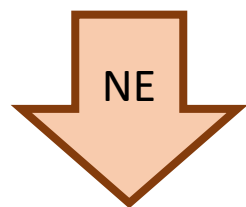

SUROVA PRST

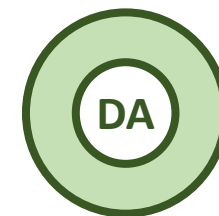
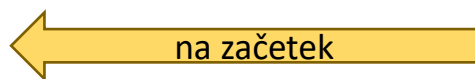
Ali gre za prehod iz pobočja v uravnan del (vznožje) ali dno grape v pobočju? Gradivo profila je nesortirano in očitno različnih velikosti? Na otip so prsti vlažne.

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

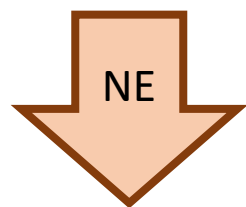
NAZAJ

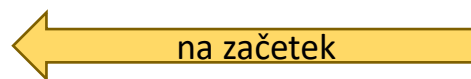
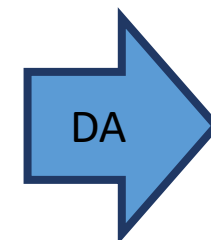
KOLUVIALNO-DELUVIALNA PRST

Ali gre za en sam, dobro razvit in viden, temen humusni horizont? Prst ni globlja od 30 cm?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

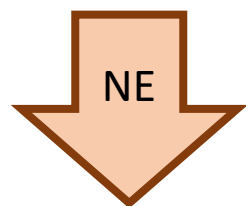
NAPREJ

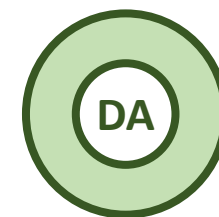
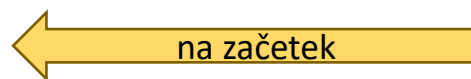
razred HUMUSNOAKUMULATIVNIH prsti

Matična podlaga je karbonatna in slušno (vidno) reagira s HCl? Prst prav tako?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

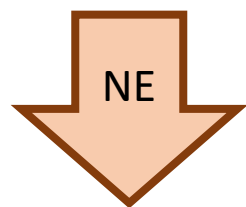
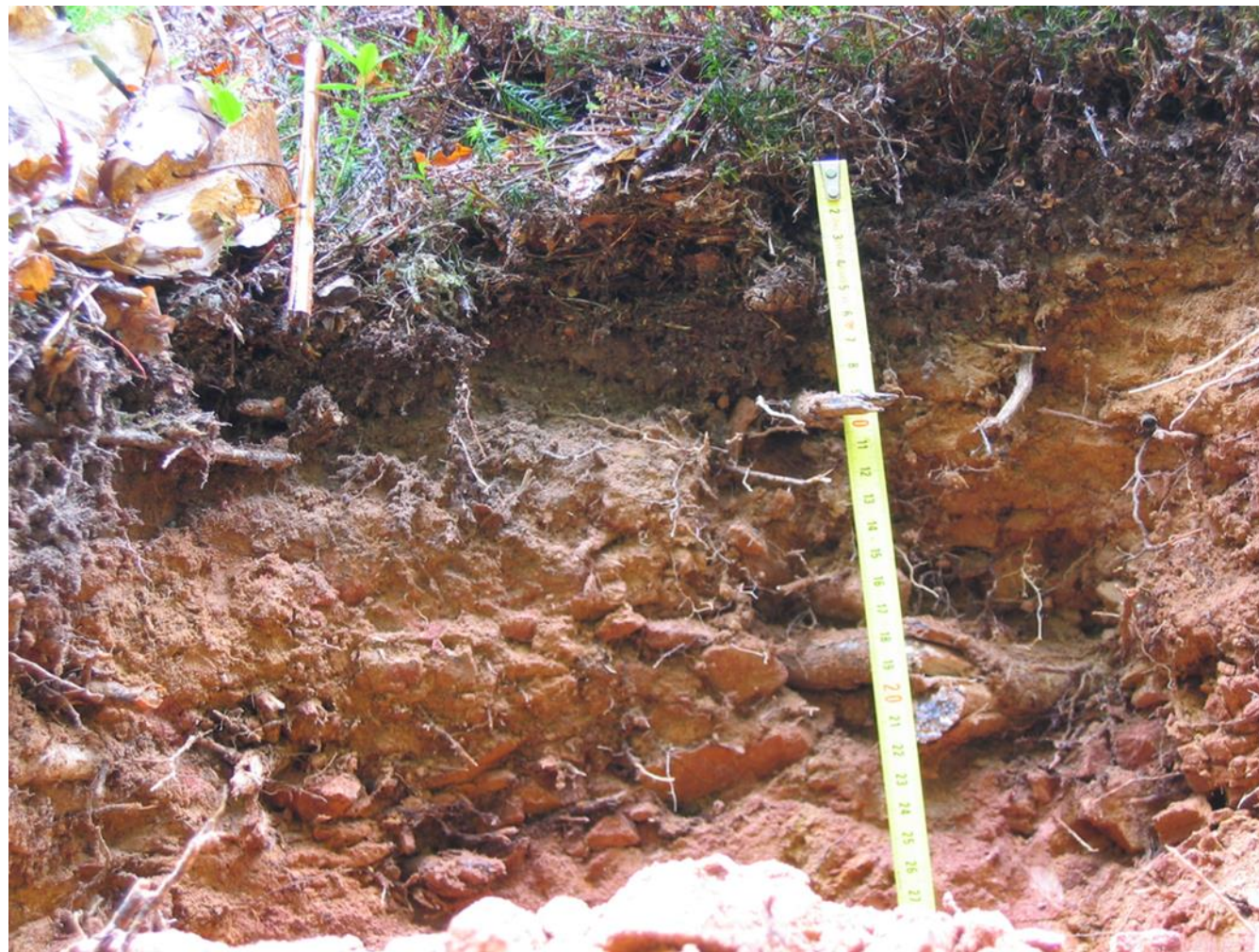
NAPREJ

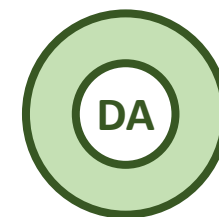
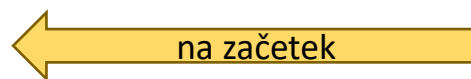
RENDZINA

Podlaga je trda, nekarbonatna in ne reagira s HCl? Rastlinstvo je kisloljubno?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAZAJ

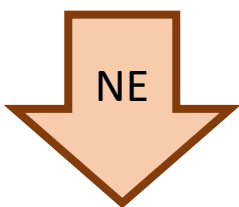

RANKER

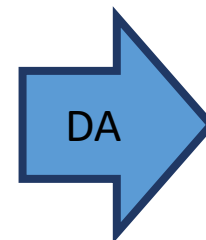
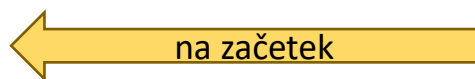
Vidna sta dva horizonta? Zgornji temnejši, humozni in spodaj ležeči bolj glinast, z oreškasto ali poliedrično strukturo? Barva spodnjega horizonta je v rjavih, oranžno rjavih, rdečkasto rjavih, rumenkasto rjavih ali povsem rdečih odtenkih?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

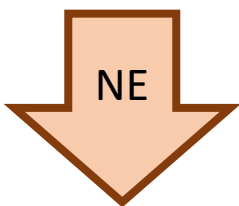

razred KAMBIČNIH prsti

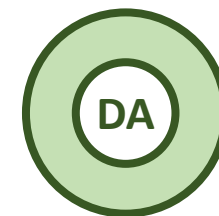
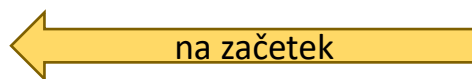
Matična podlaga je iz mehkih ali nesprijetih karbonatnih kamnin (reagira s HCl)? Reakcija je nevtralna ali šibko kisla? Humusni A horizont je temen, z mrvičasto strukturo? V okolici/bližini prevladuje kmetijska raba (poljedeljstvo, vinogradništvo, hmeljarstvo, sadjarstvo)?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

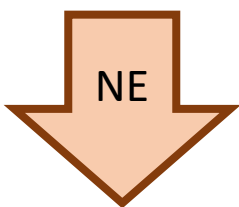

EVTRIČNA RJAVA PRST

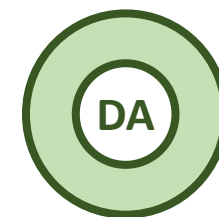
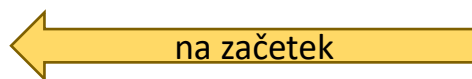
Matična podlaga je trd, čvrst, le mestoma prepokan apnenec ali dolomit, ki reagira s HCl? Prst ima kisló reakcijo, s HCl ne reagira? Prst je izrazito in očitno rdeče barve? Ste v submediteranski Sloveniji (Kras, Primorje), nizkem dolenjskem krasu ali v Beli Krajini?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

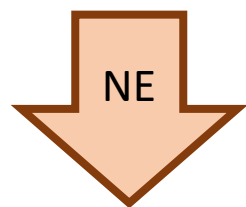
NAPREJ

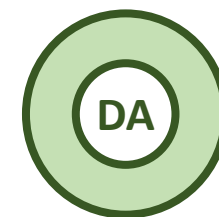
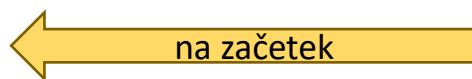
JEROVICA

Matična podlaga je trd, čvrst, le mestoma prepokan apnenec ali dolomit, ki reagira s HCl? Prst ima slabo kislno reakcijo? Spodnji horizont je rjav, oranžno rjav ali oker? V okolici prevladuje gozd?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

RJAVA POKARBONATNA PRST

Matična podlaga je nekarbonatna, ki HCl ne reagira? Tudi prst ne reagira s HCl? Reakcija je kislá? Uspeva kisloljubno rastlinstvo?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NE

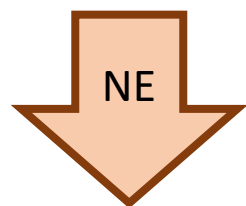
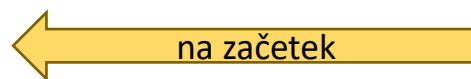
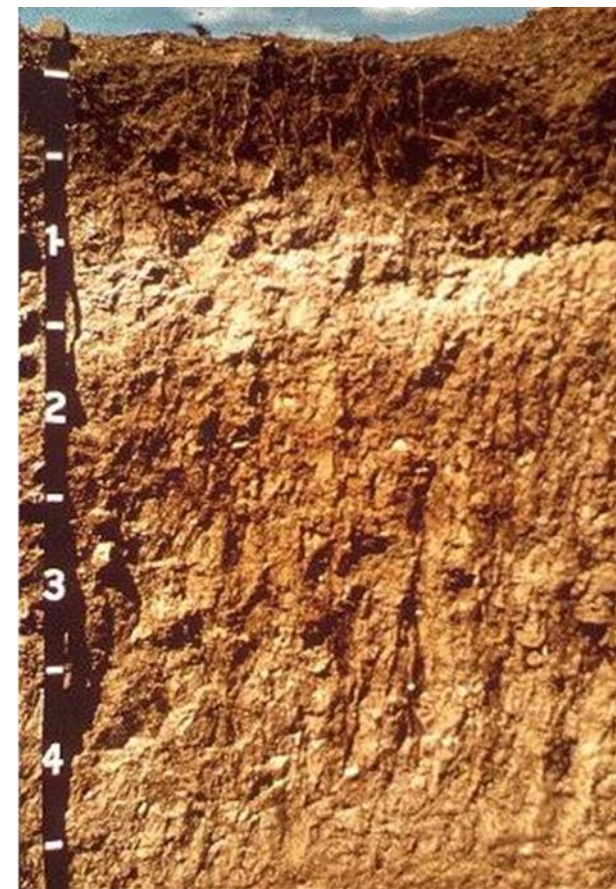
DA

NAZAJ

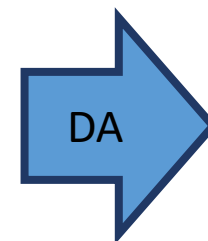
na začetek

DISTRICHNA RJAVA PRST

Vidni so vsaj 3 horizonti. Zgornji temen, kisel humusni? Pod njim svetlejši, s slabo izraženo strukturo in lahko teksturo, kisel? Spodaj trd, zbit, gost, glinast, rjav horizont, z izrazito poliedrično strukturo, v katerem reakcija zopet naraste? Površje je uravnano. Uspeva nezahtevno, pionirsko in kisloljubno rastlinstvo?

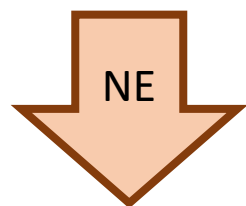
NAZAJ

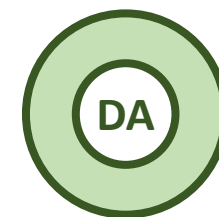
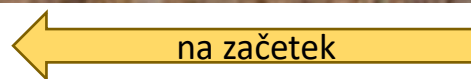
razred IZPRANIH prsti

Podnebje je hladno, vlažno (gorsko)? Srednji, izpran E horizont je siv ali bel? Reakcija je ekstremno kisla? Humuni horizont je surov in "smrdi" po glivah? Prevladujejo iglavci (smreka)? Uspevata borovnica ali brusnica?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

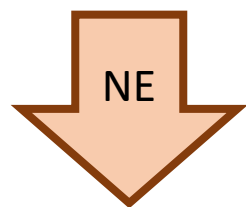
NAPREJ

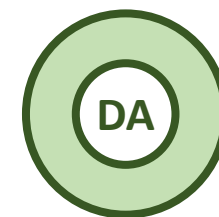
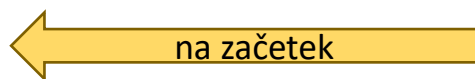
PODZOL

Srednji, izpran E horizont je svetlo rjav, rumenkast? Podnebje je zmerno? Uspevajo rdeči bor, breza, orlova praprot, borovnica?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAZAJ

IZPRANA PRST (v ožjem pomenu)

Ste na poplavni/aluvialni ravnici, zelo blizu ali ob vodotoku? Raba tal je poplavni gozd ali travnik? Profila vam ne zaliva talna voda? Nikjer ni znakov redukcije (prisotna siva barva, ki ni posledica matične podlage)?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NE

DA

NAPREJ

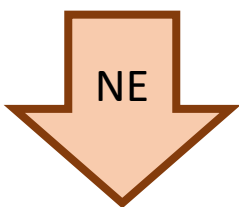
na začetek

razred OBREČNIH prsti

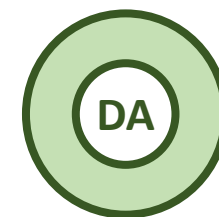
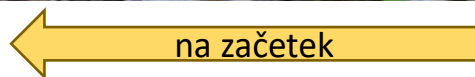
Prsti so skeletne? Organska snov je le med skeletnimi delci? Vidni so znaki vsakoletnih poplav (trava in plastične vrečke v vejah drevja)? Vidno je zasipavanje z gradivom in obenem erozijski procesi? Rastlinstvo je obvodno (vrbe, jelše, topoli)?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

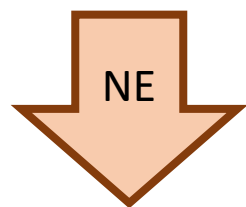
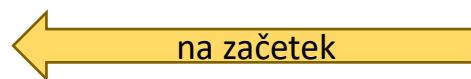

NAPREJ

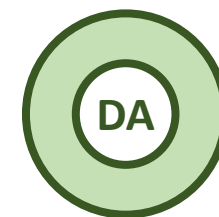

NERAZVITA OBREČNA PRST

Ste na aluvialni ravnici? Prst je sorazmerno globoka? Prevladuje drobnejše gradivo (melj, glina)? Površje je uravnano? Še vedno so prisotni skeletni delci? Humusni horizont je dobro razvit, jasno viden in rjave barve? Lahko so vidni sloji občasnih poplav (menjavanje slojev)? Uspeva vlagoljubno rastlinstvo (hrast dob, veliki jesen, vrbe, topoli)?

NAZAJ

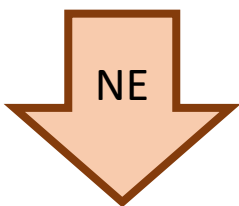

RAZVITA OBREČNA PRST

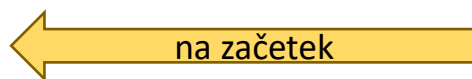
Površje je uravnano, celo konkavno (ravnina), z močvirskim videzom? Matična podlaga je nesprijeta, glinasta? Profil vam spodaj zaliva voda ali pa je izjemno moker? Spodnji horizont je ekstremno glinast, lepljiv, mazav, moker in povsem sive barve, brez ali z lističasto strukturo? Uspeva črna jelša in vrbe, kalužnica, bički, ločje...?

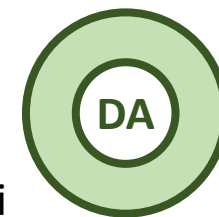
Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

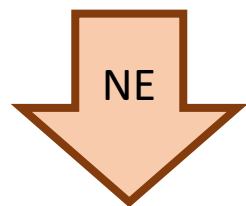
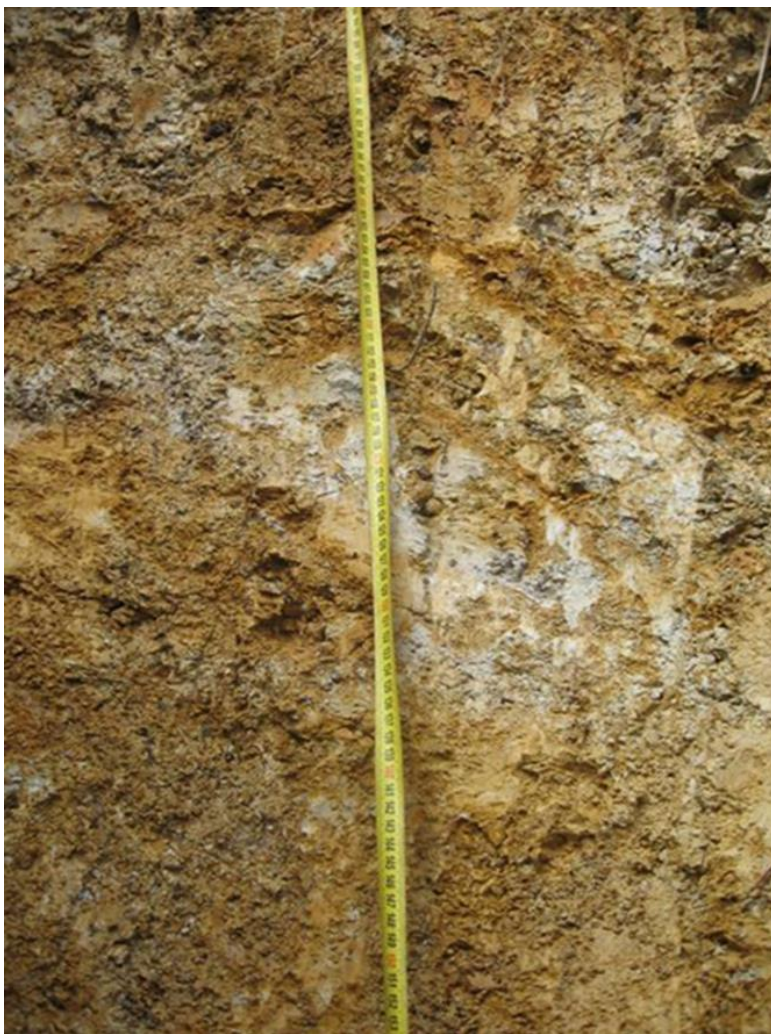
razred OGLEJENIH prsti

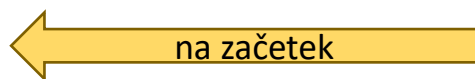
OGLEJENA PRST

V profilu se pojavi LE marmorian, lisast ali marogast horizont, siv z očitnimi rjavimi lisami ali obratno, rjav s sivimi lisami, ki z globino NE preide v enotno siv redukcijski horizont?

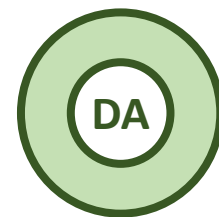
Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

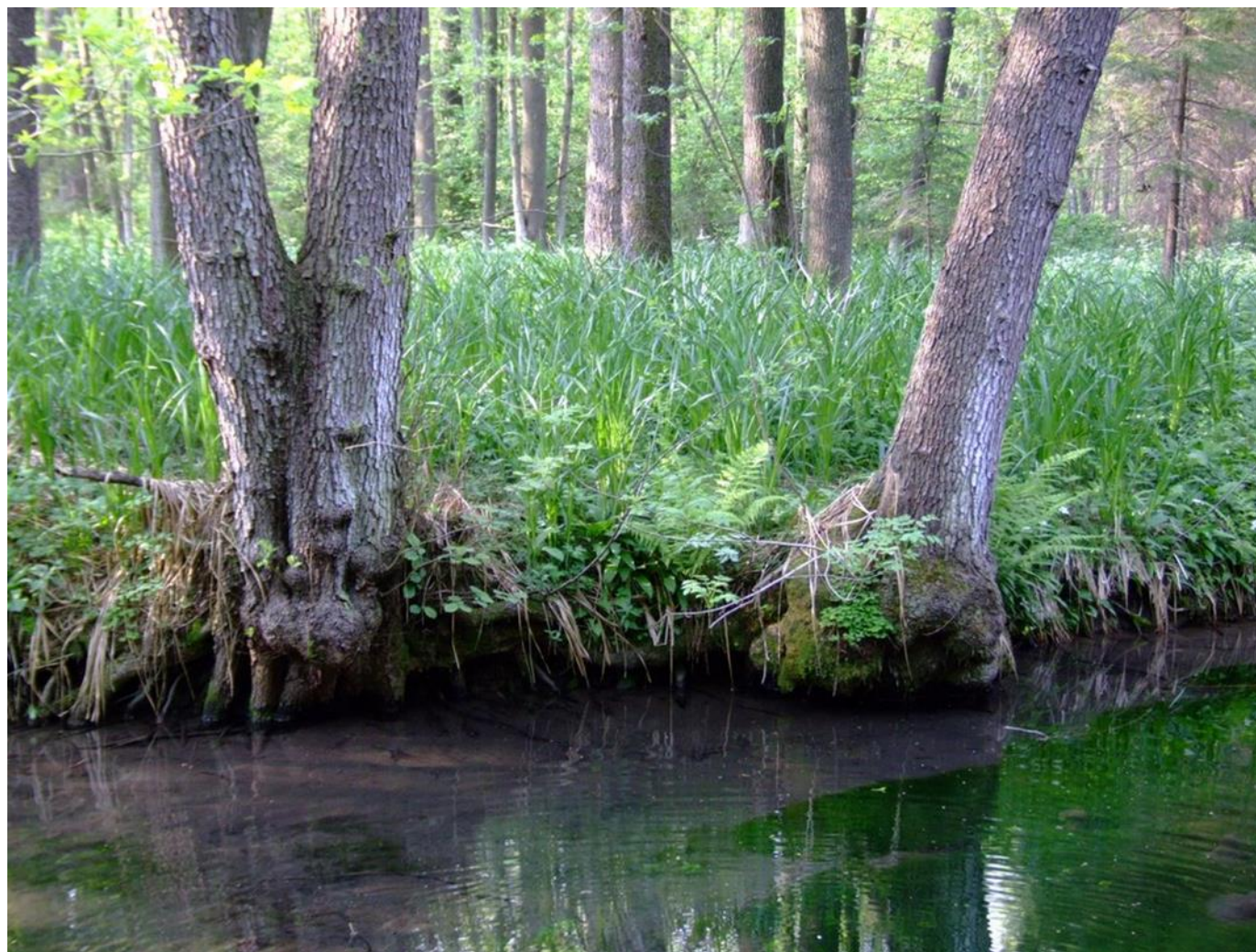

razred PSEVDOOGLEJENIH prsti

PSEVDOOGLEJENA PRST

Površje je uravnano? Pokrajina ima videz mokrišča? Ob prehodu vam stopinje in čevlje zaliva voda? Pojavlja se šota (mehak korak; če skočite, se okolica trese)?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NE

DA

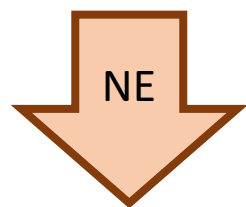
NAZAJ

na začetek

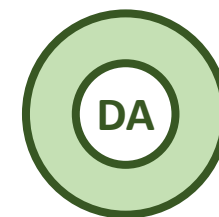
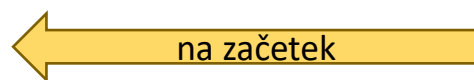
razred ŠOTNIH prsti

Pojavljajo se površinski vodotoki, ki poplavljajo? Uspevajo trave in šaši, mahov pa je malo?

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAPREJ

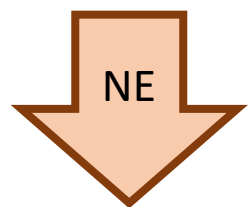

ŠOTNE PRSTI NIZKEGA BARJA

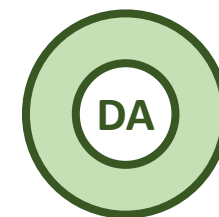
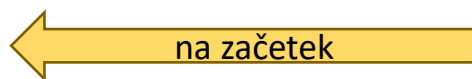
Ni površinskih vodnih tokov? Uspevajo šotni mahovi.
Podnebje je LAHKO hladno in gorsko.

Blaž Repe, blaz.repe@ff.uni-lj.si

NAZAJ

ŠOTNE PRSTI VISOKEGA BARJA